

մէջ որչափ իրեն յարմար կազ կայ՝ ան ծծեւէն ետեւ, երբոր ուրիշ իրեն ուզած կազը չգտնէր՝ կը մարի. անոր համար պէտք է միշտ օդ բանի, որպէս զի նորնոր սնունդ առնելով վառ մնայ:

Ինչո՞ւ համար փչելով մը ճրագը կը մարի.

— Եւ ասն զի շունչը կը ցրուէ բոցին մասունքները, ու կրակը կը բաժնէ ճրագէն որ սնունդ չկրնար առնել. թէ որ փչումը չափաւոր ըլլայ, բոցը նորէն սնունդ կ'առնէ:

Ինչո՞ւ վառած փայտի կտորէ կայծեր կ'ելլեն, և շատ անգամ սաստիկ ձայնով կը ճաթըռտին:

— Եւ ասն զի փայտին մէջ օդ ըլլալով, երբոր ան օդը տաքութիւն կը տեսնէ՝ կ'ընդարձակի, ու կ'ուզէ բռնութեամբ դուրս ելլել. և ելլելու ատեն ան ծակերուն մէջ որչափ ածուխ դարձած փայտի մանրութներ որ գտնէ՝ զանոնք ալ մէկտեղ դուրս կը ցատքեցընէ:

Ինչո՞ւ համար ամանով ջուրը կրակի վրայ դնես նէ, տաքնալէն առաջ կը սկսին ջրին երեսը պղպղակներ ելլել:

— Եւ ասն զի ջուրը, ինչպէս նաև ուրիշ նիւթեր, օդ ունին. ան օդը տաքութենէն կը սկսի ընդարձակիլ և ուժով վեր ելլել:

Ինչո՞ւ դարնան ու աշնան գեղեցիկ օրերուն մէջ դաշտերը խոնաւութիւն շատ կ'ուռնենան.

— Եւ ասն զի ցորեկուան տաքութիւնը գետնէն անդադար շոգի վեր կը հանէ. արևուն մտնելու ատենը երբոր օդը կը սկսի պաղիլ, շոգին խտանալով բարակ անձրևի պէս կը սկսի վար իջնալ:

Ինչո՞ւ համար դարնան ու աշնան գեղեցիկ գիշերները անցնելէն ետեւ, առաւօտանց կը տեսնես որ բոյսերն ու ծառերուն տերևները ջրի կաթիլներով լեցուեր են.

— Եւ ասն զի ցորեկուան մէջ գետնէն ելած շոգիները վեր բարձրանա-

լով, գիշերը օդին պաղութենէն կը խտանան, ու իրենց ծանրութեամբը վար կ'իջնան, և բաց օդի մէջ կեցած ինչ մարմին որ գտնեն՝ վրան կ'ընտան. ասոնք ալ կ'ըսուին ցոյ:

Ինչո՞ւ համար սաստիկ քամի եղած ատենը թէպէտ և օդը գեղեցիկ ըլլայ, վրանիս ցոյ չիջնար.

— Եւ ասն զի քամիով շոգին կը ցրուի ու չկրնար խտանալ:

Ինչո՞ւ պարզ գիշերներ երբեմն դաշտերը ճերմակ ջրի կաթիլներով կը ծածկուին.

— Եւ ասն զի օդը պարզ եղած ատենը երբոր ցուրտը վրայ կը հասնի, ցոյին կաթիլները կը սկսին սառիլ, ու անանկ վար կ'իջնան. և ասիկայ կ'ըսուի եղեմն:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

ԹԱՌՁՈՒՆ մը կայ սքանչելի,
Ոչ բոյն ունի ոչ դագար,
Փետուր չունի ոտք չունի
Ու կը թռչի անդադար:
Դանդաղ թռնած կ'երևնայ,
Բայց անանկ շուտ կը սահի
Որ մէկ թռչուն մը չըկայ
Որ իր ետէն հասնի:
Այնչափ գէր ու խոշոր է
Որ դուն բռնաւ չես կարծեր.
Վերան աս բանս ալ նոր է
Որ միշտ արև է ու ստուեր:
Աս ալ ըսեմ որ ճանչնաս.
Հետը ծառայ մըն ալ կայ
Որ իր քովէն անպակաս
Հետը կ'ընէ միշտ ճամբայ:

ՅՈՒԼԻՍԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿՆ ԷՐ ՓՈԽՈՒ: